

DEMOKRASİ ZAMANI PARTİSİ (DEZA-PAR)

Amacımız ve Karakterimiz

Demokrasi Zamanı Partisi (DEZA-PAR), kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya olan Zaza dili ve kültürünü korumak, geliştirmek ve gelecek nesillere taşımak amacıyla kurulmuş bir siyasi partidir. Hedef kitlesi, tehdit altında bulunan tüm diller ve kültürel gruplar ile milli gelirden en az pay alan kesimlerdir.

Partimiz, uluslararası anlaşmalarla tanımlanmış çoğulcu ve demokratik sistemleri savunmaktadır. Türkiye'nin de aday olduğu Avrupa Birliği ülkelerinde başarıyla uygulanan bu sistemlerin, ülkemizde de hayata geçirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu bağlamda, Türkiye'nin uluslararası anlaşmalara koyduğu şartların kaldırılması ve bu anlaşmaların eksiksiz uygulanması için mücadele ediyoruz.

Tek dil politikasının Türkiye'nin çok dilli ve çok kültürlü yapısına zarar verdiği kanaatindeyiz. Vatandaşlarımızın barış içinde yaşaması, dilsel ve kültürel farklılıkların tanınmasıyla mümkündür. Bu nedenle, resmi dil Türkçe'nin yanında yerel dillerin de eğitim dili olarak kabul edilmesi gerektiğine inanıyoruz. Anadilinde eğitim ve öğretimin önündeki tüm engellerin kaldırılmasını temel bir insan hakkı olarak görüyoruz.

Partimiz, şiddete başvurmayan tüm grup ve düşüncelerin serbestçe örgütlenebileceği, çok dilli, çok kültürlü, sosyal demokratik bir sistemi savunmaktadır. Farklılıkların demokrasi içinde diyalog ve uzlaşılı yoluyla çözülmesini temel ilke olarak benimser.

Ana İlkelerimiz

- Eşit vatandaşlık, hukuk devleti ve çoğulcu demokrasi vazgeçilmez ilkelerimizdir.
- Zaza halkının dili ve kültürünü korumak, geliştirmek ve gelecek kuşaklara aktarmak birincil hedeflerimizdendir.
- Türkiye'de dil, kimlik ve kültür sorunları yaşayan diğer halklar ve etnik topluluklarla demokratik ittifaklar kurar, onların hak mücadelesini destekleriz.
- Ülke kaynaklarının eşit paylaşımını, emeğin üstünlüğünü ve toplumun her kesiminin eşit temsil edilmesini savunuruz.
- Her tür ayrımcılığa, ötekileştirmeye ve şiddete karşıyız. Barış ve güven içinde bir arada yaşamayı temel ilkemiz olarak kabul ederiz.

Küresel Yaklaşımımız

DEZA-PAR, bölgesel ve küresel sorunlara evrensel bir bakış açısıyla yaklaşan bir partidir. Halkların kendi kaderini tayin hakkını savunur ve emperyalist savaflara, ekonomik üstünlük savaşlarına karşı çıkar. Dünya kaynaklarının adil ve sürdürülebilir bir şekilde kullanılması gerektiğine inanır, doğayı ve doğal yaşamı koruma mücadelelerini destekler. Küresel ısınma, açlık, yoksulluk ve sağlık krizleri gibi insanlığı tehdit eden sorunlarla mücadelede uluslararası dayanışmayı savunur. Bu bağlamda, dünyada barış ve adaletin sağlanması için çözümler üretmeyi görev biliriz.

Sonuç Olarak

DEZA-PAR;

- Özelde Zaza halkının siyasi temsilcisi,
- Türkiye'deki diğer halklar ve etnik grupların demokratik müttefiki,
- Eşitlik ve özgürlük temelinde, barış ve hukukun üstünlüğüne dayalı bir Türkiye partisi,
- Küresel bağlamda sorunlara çözüm öneren evrensel bir siyasi partidir.

Cumhuriyet Halk Partisi'ne Sunulan Demokrasi ve Hak Talepleri

1- Zazaca'nın Bağımsız Bir Dil Olarak Tanınması ve Korunması

Demokrasi Zamanı Partisi (DEZA-PAR) olarak, Zazaca'nın Milli Eğitim müfredatında ve üniversitelerde lehçe yerine bağımsız bir dil olarak tanınmasını ve Zazaca anadilde eğitimin bir hak olarak kabul edilmesini talep ediyoruz.

Devletin Zaza halkına ve Zaza diline yönelik yaklaşımı çelişkili ve tutarsızdır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) müfredatında ve bazı üniversitelerde Zazaca, Kürtçenin bir lehçesi olarak değerlendirilirken, Zaza nüfusunun yoğun olduğu illerde bulunan Munzur ve Bingöl Üniversitelerinde Zazaca bağımsız bir dil olarak kabul edilmektedir. Bu tutarsızlık, bilimsel gerçeklerle çeliştiği gibi Zaza halkının dilsel ve kültürel haklarını da görmezden gelmektedir. Devletin bu ikircikli tutumunun son bulmasını, MEB müfredatında ve Zazaca bölümlerinin bulunduğu tüm üniversitelerde Zazaca'nın bağımsız bir dil olarak kabul edilmesini talep ediyoruz.

Zazaca'nın ayrı bir dil olduğunu kanıtlayan çok sayıda akademik ve dilbilimsel çalışma bulunmaktadır. Özellikle Karl Hadank ve Oskar Mann'ın 1932'de yayımladığı *Mundarten der Zaza* adlı eser, Zazaca'nın Kürtçeden ayrı, bağımsız bir dil olduğunu bilimsel temellere dayandırarak ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, birçok çağdaş dilbilimci de Zazaca'yı Hint-Avrupa dil ailesinin Kuzeybatı İrani grubuna ait bağımsız bir dil olarak sınıflandırmaktadır. Öte yandan, Zazaca'nın Kürtçenin bir lehçesi olduğunu öne süren herhangi bir akademik veya dilbilimsel çalışma mevcut değildir. Bu iddia, bilimsel verilere değil, siyasi motivasyonlara dayanmaktadır.

Uluslararası Kurumların Zazaca Tanımlamaları

Zazaca'nın bağımsız bir dil olarak tanındığını teyit eden bazı uluslararası kurumlar şunlardır:

- UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü):** Tehlike altındaki diller listesinde Zazaca bağımsız bir dil olarak yer almaktadır.
- Ethnologue: Languages of the World:** Dünyadaki dillerin kaydını tutan bu prestijli kuruluş, Zazaca'yı Kuzeybatı İrani diller ailesine mensup bir dil olarak tanımlamaktadır.
- SIL International:** Dil araştırmaları ve belgelenmesiyle tanınan bu organizasyon, Zazaca'yı bağımsız bir dil olarak listelemektedir.
- Glottolog:** Dünya çapındaki dillerin filogenetik sınıflandırmasını yapan bu otorite, Zazaca'yı bağımsız bir dil olarak kategorize etmektedir.
- Linguist List:** Dilbilim uzmanları tarafından desteklenen bu platform, Zazaca'yı diğer İrani dillerden ayrı bir dil olarak ele almaktadır.

Zazaca, asırlardır Zaza halkının kimliğinin ve kültürel varlığının taşıyıcısı olmuş köklü bir dildir. Ancak, devletin resmi politikaları ve eğitim sistemindeki yanlış sınıflandırmalar nedeniyle, Zazaca'nın kullanımı ve akademik gelişimi ciddi tehdit altındadır. Bu nedenle, Zazaca'nın bağımsız bir dil olarak tanınması yalnızca bilimsel bir gereklilik değil, aynı zamanda Zaza halkının kültürel ve dilsel haklarının korunması açısından da hayati bir zorunluluktur.

DEZA-PAR olarak, Zazaca üzerindeki bu yanlış ve haksız yaklaşımlara son verilmesini, devletin Zaza halkına ve diline yönelik politikasını bilimsel gerçekler doğrultusunda şekillendirmesini ve Zazaca anadilde eğitimin bir hak olarak tanınmasını talep ediyoruz.

Bu bağlamda, Zazaca'nın bağımsız bir dil olarak tanınması ve dilin yaşatılması için aşağıdaki adımların atılmasını talep ediyoruz:

- I. Zazaca'nın Bağımsız Dil Olarak Tanınması:** Zazaca'nın bağımsız bir dil olarak kabul edilmesi ve diğer dillerle karıştırılmaması gerektiği vurgulanmalıdır.
- II. Eğitim, Medya ve Kültür Alanında Zazaca'nın Yaşatılması:** Zazaca'nın eğitim, medya ve kültürel alanlarda yaşatılması için devlet tarafından gerekli adımlar atılmalıdır.
- III. Zazaca'ya Müstakil Bir Statü Tanınması:** Zazaca için müstakil bir statü tanınarak, kamusal ve akademik destek sağlanmalı, dilin korunması için stratejiler geliştirilmelidir.

Bu adımlar, Türkiye Cumhuriyeti'nin dil çeşitliliğine ve kültürel zenginliğine katkı sunacaktır. Bu konunun ivedilikle ele alınmasını talep ediyoruz.

2- Yerel Yönetim Reformu ve Demokratik Mekanizmaların Güçlendirilmesi

Demokrasi Zamanı Partisi (DEZA-PAR) olarak, Türkiye'nin Avrupa standartlarında yerinden yönetim modeline geçiş yapmasını savunuyoruz. Bu bağlamda:

I. Avrupa Yerel Yönetimler Şartı'na Çekincelerin Kaldırılması:

Türkiye'nin Avrupa Yerel Yönetimler Şartı'na koyduğu çekinceler kaldırılmalı ve yerel yönetimlerin yetkileri genişletilmelidir. Bu, halkın yönetime aktif katılımını artıracak ve demokrasinin yerelde güçlenmesini sağlayacaktır.

II. Yerel Yönetimlerde Çok Dilli Kamu Hizmetleri:

Etnik kökeni farklı halkların yoğun olarak yaşadığı il ve ilçelerde, kamu hizmetlerinin etkinliğini artırmak adına vali, kaymakam ve yardımcılarının, bölge halkının konuştuğu dilleri bilen kişiler arasından atanmasını öneriyoruz. Bu uygulama:

- Vatandaşların kamu kurumlarıyla daha sağlıklı bir iletişim kurmasına,
- Yönetime katılımın artmasına,
- Devlet-halk ilişkilerinin güçlenmesine katkı sağlayacaktır.

III. Mali ve İdari Özerklik:

Yerel yönetimlerin mali ve idari özerklikleri güçlendirilmelidir. Bu sayede yerel kaynakların daha verimli kullanılması ve halkın yerel düzeyde karar alma süreçlerine doğrudan katılması sağlanabilir.

IV. Çokkültürlülük ve Toplumsal Uyum:

Çoğulculuğu teşvik eden bir yönetim anlayışıyla, farklı etnik grupların eşit şekilde temsil edildiği ve haklarının korunduğu bir model oluşturulmalıdır.

DEZA-PAR olarak, bu reformların hayata geçirilmesiyle Türkiye'nin demokratik standartlarının yükseleceğine ve Avrupa'daki yerel yönetim modelleriyle uyum sağlayacağına inanıyoruz.

3- TRT Zazaki Kanalının Kurulması

Demokrasi Zamanı Partisi olarak, Türkiye'nin dil ve kültür çeşitliliğine saygı gösterilmesi gerektiğini savunuyoruz. Bu kapsamda, Zaza halkının dili **Zazaca**nın korunması, yaşatılması ve yaygınlaştırılması için önemli bir adım olarak, **TRT Zazaki** kanalının kurulmasını talep ediyoruz.

I. Zazaca Yayınların Başlatılması:

TRT tarafından Zazaca yayın yapan bir kanalın kurulması, Zaza halkının diline olan saygıyı gösteren bir adım olacaktır. Bu kanal, Zaza halkının kendine ait haber, sanat, siyaset, kültür ve müzik gibi alanlarda içerikler sunmasını sağlamalıdır.

II. Kültürel Kimliğin Korunması:

Zazaca dilinde yayınlar, Zaza halkının kültürel kimliğinin korunmasına önemli bir katkı sağlayacaktır. Halk, kendi dilinde haber ve programlar izleyerek, kültürel bağlarını güçlendirebilir ve kimliklerini daha derinlemesine hissedebilir.

III. Halkın İhtiyaçlarına Yönelik İçerik Üretimi:

TRT Zazaki kanalı, halkın bilgiye ulaşmasını sağlamak amacıyla çeşitli içerikler üretmeli, özellikle eğitim, kültürel programlar, sanat, müzik ve siyaset gibi temalarda Zazaca yayınlar sunmalıdır. Bu içerikler, halkın kendini ifade edebilmesine ve katılımcı bir toplum oluşturmaya katkı sağlamalıdır.

IV. Dil ve Kültürün Yaşatılması İçin Destek:

Sürekli Zazaca yayın yapan bir kanal, dilin ve kültürün nesilden nesile aktarılmasında büyük bir rol oynayacak, genç kuşakların kendi dillerine olan bağlarını güçlendirecektir. Ayrıca, Zazaca dilinin yaygınlaştırılması ve eğitimine katkı sağlanacak, dilin kaybolma riski azaltılacaktır.

Zaza halkının kendi dilinde haber almak, kültürel mirasına sahip çıkmak ve siyasi, sosyal konularda sesini duyurmak hakkıdır. Bu sebeple, **TRT Zazaki** kanalının kurulmasını ve Zazaca dilinin medyada daha fazla yer almasını talep ediyoruz.